

Шостко Олена Юрївна,
доктор юридичних наук, професор кафедри
кримінології та кримінально-виконавчого права,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, Україна, м. Харків
e-mail: shostkoolena@nulai.edu
ORCID 0000-0001-8433-462X

doi: 10.21564/2414–990x.135.83859
УДК 343.9.02(477)

СУЧАСНИЙ СТАН ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ

Статтю присвячено аналізу стану організованої злочинності в Україні за період 2006–2015 рр. Установлено сталу тенденцію до зменшення основних кількісно-якісних показників, що характеризують діяльність стійких злочинних об'єднань. Вказано на обмеження офіційної статистики щодо адекватного відображення фактичного рівня організованої злочинної діяльності. Запропоновано проведення на державному рівні комплексних досліджень латентності організованої злочинності.

Ключові слова: організована злочинність; організована група; злочинна організація; кількісно-якісні показники організованої злочинності; латентність; протидія організованій злочинності.

Шостко Е. Ю., доктор юридических наук, профессор кафедры криминологии и уголовно-исполнительного права, Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого, Украина, г. Харьков.

e-mail: shostkoolena@nulai.edu ; ORCID 0000-0001-8433-462X

Современное состояние организованной преступности в Украине

Статья посвящена анализу состояния организованной преступности в Украине за период 2006–2015 гг. Установлено устойчивую тенденцию к уменьшению основных количественно-качественных показателей, характеризующих деятельность организованных преступных сообществ. Обращено внимание на ограничения официальной статистики по адекватному отображению фактического уровня организованной преступной деятельности, предлагается провести на государственном уровне комплексные исследования латентности организованной преступности.

Ключевые слова: организованная преступность; организованная группа; преступная организация; количественно-качественные показатели организованной преступности; латентность; противодействие организованной преступности.

Постановка проблеми. Розробка дієвих заходів протидії організованій злочинності неможлива без всебічного аналізу її стану в тій чи іншій країні, одним

із джерел інформації для якого є статистичні дані. Однак лише ці відомості навряд чи допоможуть дізнатись про реальні показники, оскільки загальновідомо, що організована злочинна діяльність відзначається найвищим ступенем латентності. Тому у багатьох країнах світу для розуміння фактичного рівня злочинності або її окремих видів використовуються альтернативні джерела інформації, зокрема, віктимологічні опитування.

Одне з них, присвячене саме виявленню рівня латентності організованої злочинності, було проведено у 2003 р. Відповідно до ранжування держав за Комбінованим індексом організованої злочинності Україна разом із такими країнами, як Албанія, Гаїті, Парагвай, Венесуела, Нігерія, Російська Федерація, Казахстан, Колумбія, увійшла до п'ятнадцяти держав, які мали найвищі показники розповсюдженості організованої злочинності [1].

З того часу, на нашу думку, в Україні не сталося суттєвих змін у політичних, економічних, соціальних, управлінських, правових, морально-психологічних чинниках, що обумовлюють поширення організованої злочинності в державі. Однак, як буде показано далі, за період з 2006 по 2015 рр. кількісні й якісні статистичні показники щодо даного виду злочинності засвідчили стабільну тенденцію до суттєвого зменшення. За цей час на державному рівні не було проведено жодного комплексного дослідження організованої злочинності за допомогою альтернативних джерел інформації, яке б змогло дати уявлення про фактичні обсяги цього явища.

Аналіз останніх досліджень. Питання кримінологічної характеристики організованої злочинності в Україні (кількісно-якісні статистичні показники, вивчення особистості злочинця), різні напрями протидії організованій злочинності комплексно досліджували у своїх працях І. М. Даньшин, О. М. Джужа, В. М. Дрьомін, А. П. Закалюк, О. М. Костенко, М. В. Корнієнко, О. М. Литвинов, Т. В. Мельничук, Н. Є. Міняйло, С. В. Морозенко, М. А. Погорецький, В. М. Попович, І. В. Пшеничний, А. В. Савченко, Є. Д. Скуліш, В. В. Сташис, Т. Серватко, Т. І. Качка, В. О. Туляков, М. І. Хавронюк, В. І. Шакур. Однак стан організованої злочинності за останні роки і проблеми відображення дійсного рівня цього явища не знайшли докладного вивчення у роботах вітчизняних науковців.

Метою статті є аналіз окремих складників кримінологічної характеристики організованої злочинності в Україні за останні 10 років задля розкриття тенденцій організованої злочинної діяльності, а також привернення уваги академічної спільноти, державних органів, відповідальних за визначення стратегічних напрямів антизлочинної політики до проблеми майже тотальної латентизації злочинної діяльності організованих злочинних угруповань.

Виклад основного матеріалу. Сучасну організовану злочинність не випадково порівнюють із постійно діючим кримінальним (нелегальним) підприємством, яке займається злочинною діяльністю (виробництвом, розподілом, обміном, споживанням як нелегальних, так і легальних товарів і послуг). Така діяльність потребує високої згуртованості, стійкості та впорядкованості дій

злочинців, внутрішньої дисципліни, зумовлює розподіл функцій і завдань між ними та їх професіоналізацію і спеціалізацію, і визначається загальною метою – одержанням фінансової або іншої матеріальної вигоди, що часто-густо потребує легалізації одержаних доходів. Крім того, злочинні спільноти можуть швидко підлаштовуватись під потреби кримінального ринку і змінювати профіль діяльності, захищаючи свою діяльність через застосування фізичного насильства або нейтралізуючи окремих осіб за допомогою корупції.

Згідно зі ст. 6 Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» основними напрямками боротьби з організованою злочинністю є виявлення, розслідування, припинення і запобігання правопорушенням, учинюваним учасниками організованих злочинних угруповань, притягнення винних до відповідальності [2].

Відповідно до Концепції розвитку сектору безпеки і оборони України від 14 березня 2016 р. серед найбільш актуальних у середньостроковій перспективі загроз названо й поширення транскордонної організованої злочинності. Основними завданнями сектору безпеки і оборони визначено боротьбу з тероризмом, корупцією та організованою злочинністю у сфері управління і економіки [3].

Нам невідомо, на яких дослідженнях ґрунтувалось це твердження, оскільки результати роботи правоохоронних органів України щодо виявлення і покарання злочинців, які діють в рамках організованих груп (ОГ) і злочинних організацій (ЗО), є зовсім протилежними. Судячи з наведених нижче даних [див.: табл. 1*], організована злочинність не є загрозою для України, і при збереженні теперішньої динаміки за декілька десятків років може просто зникнути. Звісно, якщо вивчати це явище тільки з позицій облікованих суспільно небезпечних діянь.

Як впливає з табл. 1, число виявлених ОГ і ЗО в Україні з 2006 р. зменшилось у 3,5 рази, кількість виявлених осіб скоротилась втричі. Кількість знешкоджених злочинних організацій взагалі є мінімальною: у 2013 р. в Україні їх було виявлено 7, у 2014 р. тільки одна, у 2015 р. – чотири, за 10 місяців 2016 р. – дві. Красномовними є показники виявлених ОГ і ЗО із транснаціональними зв'язками: у 2014 р. – 10, у 2015 – чотири, за 10 місяців 2016 р. – також чотири.

За даними О. Г. Кулика, І. В. Наумової, А. А. Бови, у 2013 – 2014 рр. ОГ і ЗО найчастіше вчиняли шахрайство – 420 (2013 р. – 617), злочини у сфері наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів – 322 (2013 р. – 337), крадіжки – 177 (2013 р. – 145), розбій – 61 (2013 р. – 91), привласнення, розтрату майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем – 39 (2013 р. – 82) [4, с. 259].

* Таблицю складено автором на основі даних: Експрес-інформація про стан злочинності на території України за 12 місяців 2006 р., 2007 р., 2008 р., 2009 р., 2010 р., 2011 р., Звіт про результати боротьби з організованими групами та злочинними організаціями (ф. 1-03).

Характеристика виявлених ОГ і ЗО в Україні (2006–2015 рр.)

Роки	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012*	2013	2014	2015
Виявлено організованих груп і злочинних організацій, із них:	466	420	378	379	397	395	258	185	166	135
загальнокримінальної спрямованості	305	268	237	237
економічної спрямованості	161	152	141	142
з корумпованими зв'язками	26	13	15	27	29	38	37	33	32	11
з міжнародними зв'язками	28	29	18	18	40	28	38	38	28	...
у сфері зовнішньоекономічної діяльності	7	7	5	3
у фінансово-кредитній системі	50	61	70	55	4	3	...
у сфері приватизації	7	6	2	1	0	0	...
у паливно-енергетичному комплексі	14	13	7	11
у системі АПК	17	11	11	7
у металургійній промисловості	4	3	3	6	0
сформовані на етнічному ґрунті	6	12	4	8	16	26	19	21	19	8
Тривалість дії ОГ і ЗО										
До одного року	356	307	282	274	304	296	193	140	120	97
До двох років	75	70	59	74	51	53	33	14	25	22
Від 3-х до 6-ти років	32	41	35	29	40	42	31	4	2	4
Більше 6-ти років	3	2	2	2	2	4	1	2	2	0
Виявлено осіб, які вчинили злочини у складі ОГ і ЗО	1754	1628	1457	1570	1588	1584	1238	662	676	570

* За період 01.01.2012–20.11.2012.

Принагідно зауважимо, що згідно з доповіддю Європола за 2013 р. «Оцінка загроз з боку організованої злочинності», у державах-членах ЄС організовані злочинні угруповання проявляють найбільшу активність на таких нелегальних ринках, як незаконний обіг наркотиків (зокрема, виробництво і розповсюдження синтетичних наркотиків), нелегальна імміграція, торгівля людьми, контрафактними товарами, вчиняють злочини у сфері економіки, шахрайство, злочини у сфері високих технологій, відмивання грошей [5].

Проаналізуємо рівень судимості осіб, які вчинили злочини у складі ОГ і ЗО. У 2013 р. таких було 587 осіб, у 2014 р. – 492, у 2015 р. – 228 осіб (!), що складає 0,2 % від загальної кількості засуджених у цьому році. Суди звільнили від відбування покарання майже 40 % від загальної кількості засуджених за цією категорією справ [6].

Щодо кримінально-правової структури злочинів, вчинених учасниками стійких злочинних угруповань, то у 2014–2015 рр. за злочини, передбачені ст. 149 КК України – торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини – було засуджено 4 особи (2014 – 2), фіктивне підприємництво – 0 (6), контрабанду – 4 (2), легалізацію доходів, одержаних злочинним шляхом – 2 (9), привласнення, розтрату майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем – 10 (44). Жодної особи не засуджено за створення злочинної організації (2014 – 1) [7]. У середньому в складі злочинних угруповань було виявлено по чотири учасники. Для порівняння: у Німеччині в 2006 р. середня кількість учасників в організованій групі сягала 16 осіб.

Про «небезпечність» виявлених злочинів, що вчинялись ОГ і ЗО, можна робити висновки на основі табл. 2. Як бачимо, сукупні збитки від всієї організованої злочинної діяльності щорічно сягають навіть не мільйонів гривень, а десятків тисяч. За останні три роки не вилучено ні грама кокаїну і тільки 0,05 г героїну. Виходить, наркобізнесу в Україні немає? Чому не відображений у звітності за 2015 р. або 2016 р. факт вилучення СБУ у червні 2015 р. 500 кг героїну у транснаціонального організованого злочинного наркоугруповання, яке складалось із 6 осіб [8]?

Результати роботи спеціалізованих органів зарубіжних країн засвідчують протилежну ситуацію. Наприклад, одним із показників ефективності роботи Служби по боротьбі з найбільш небезпечною організованою злочинністю (SOCA, Велика Британія), був такий: збільшення обсягів вилучених грошей і майна учасників організованих злочинних спільнот та збільшення кількості розкритих злочинів. У період з 2007 по 2008 рр. у країні та за кордоном Службою було конфісковано близько 90 т наркотиків класу А [9, с. 180-181].

Отже, можна констатувати, що робота спеціальних суб'єктів протидії організованим злочинності в Україні до цього часу спрямована на викриття найбільш очевидних злочинів і найменш законспірованої діяльності, яка потім і відображається у статистичній звітності.

Для ефективної протидії організованій злочинності однією з міжнародних рекомендацій є така: при розробці стратегій антизлочинної політики, включа-

ючи законодавство та інші заходи, держави повинні враховувати структурні особливості злочинних організацій і способи їх діяльності [10].

Таблиця 2

Відомості про матеріальні збитки, їх відшкодування та вилучення предметів злочинної діяльності (у закінчених кримінальних провадженнях)

		За січень – грудень 2014 р.	За січень – грудень 2015 р.	За січень – жовтень 2016 р.
Встановлена сума матеріальних збитків		289063,41	62249,36	68996,43
Відшкодовано збитків		63317,23	19078,88	15819,65
	%	21,90	30,65	22,93
Вилучено наркотичних засобів, г		5716,1561	26827,2567	29871,4377
У тому числі	марихуани	4114,2234	1005, 448	25944,49
	героїну	0	0, 0574	0
	кокаїну	0	0	0
Психотропних речовин,	г	844,8666	811,3791	4373,9074
У тому числі	метамфетамінів (амфетамінів)	682,2444	804,5672	3680,2

У зв'язку з цим слід наголосити, що впродовж останніх 15 років зарубіжними науковцями все частіше відзначається, що найбільш небезпечні злочинні угруповання не мають сталої, чітко визначеної організаційної будови. Вони досить часто швидко змінюють її так само, як і напрями та організаційні форми діяльності, заради більш раціонального та оптимального досягнення визначеної мети – отримання прибутків і надприбутків. Тому звертається увага на таке: *організація злочинної діяльності відбувається за допомогою мережі злочинців*, яка має переваги перед традиційними організаційними структурами завдяки гнучкості, адаптивності, швидкості реагування [11, с. 34–42]. Така структура своєю чергою сприяє латентизації цього явища. Наскільки ця нова риса враховується вітчизняними суб'єктами протидії організованим злочинності?

Оцінюючи роботу правоохоронних органів, слід зауважити наступне. На наш погляд, передчасним і непродуманим рішенням стало звуження підслідності СБУ до початку функціонування Державного бюро розслідувань. Незважаючи на відомі недоліки в діяльності спецслужби, саме в її складі знаходяться досвідчені слідчі, які мають належну професійну підготовку для розслідування складних багатоепізодних справ про злочини, учинені стійкими злочинними угрупованнями.

Зараз фактично весь тягар протидії ОГ і ЗО лежить на Національній поліції України, а саме на підрозділі карного розшуку (документування протиправної діяльності учасників ГО і ЗО, припинення діяльності стійких суспільно небезпечних ОГ і ЗО), департаменті кіберполіції, департаменті протидії наркозлочинності, департаменті захисту економіки. Очевидно, що співробітники перелічених підрозділів на чолі з керівництвом МВС із цим завданням не справляються.

Можемо констатувати, що в нашій державі, де корупція є системним явищем, правоохоронні органи так само схильні до корозії і продажності. Приєднуємось до думки відомого російського кримінолога В. В. Лунєєва про те, що злочинність влади, багатства й інтелекту, тобто інституціональна організована й корупційна злочинність, практично недоторкана: «...Система кримінальної юстиції спрямована, головним чином, на бідні, слабоадаптовані, алкоголізовані, деградовані й маргінальні прошарки населення, які вчиняють традиційні кримінальні діяння» [12, с. 107-108].

На Х Конгресі ООН із проблем запобігання злочинності й поведження з правопорушниками (Відень, 2000 р.) підкреслювалося, що організована злочинність і злочини, пов'язані з корупцією на високому рівні, – це, як правило, злочини можновладців [13]. Останні з огляду на катастрофічно високий рівень корупції у нашій державі мають усі важелі для успішного приховування своєї злочинної діяльності.

Оскільки члени організованих злочинних спільнот володіють значними, а інколи просто астрономічними сумами готівки, зрозумілими стають їх можливості до підкупу представників системи кримінальної юстиції.

Нерівність у розподілі матеріальних статків є однією з передумов існування організованої злочинності в нашій країні. Зазначимо, що чинні норми кримінального законодавства також не завжди відповідають принципам соціальної справедливості, чим сприяють поширенню правового нігілізму та відтворенню злочинних угруповань. О. М. Подільчак цілком слушно зауважує, що, наприклад, за січень-червень 2016 р. з 22 593 осіб, яким повідомлено про підозру за ст. 185 КК України (крадіжка), 14 442 особи (63,9 % (!)) на момент вчинення злочину не працювали і не навчались. Безпритульний, який вкрав харчі на суму понад 137,8 грн., за чинним КК України вчинив злочин, натомість підприємцю, що не сплатив податків, приміром, на 688 000 грн., кримінальна відповідальність не загрожує. Отже, наявний розрив у сумі майнової шкоди від 0,2 для «бідних» до однієї тисячі для «багатих», тобто в 5 тисяч разів. Викликає сумнів, що такий стан справ відповідає принципам соціальної справедливості й зменшенню соціальної напруги, оскільки несплата податків є не менш суспільно небезпечною, ніж крадіжка [14, с. 203].

У цьому зв'язку слід звернути увагу і на таке: в Україні найзаможніші сплачують 63,7 % загальної суми податків з населення. Для порівняння: у США ця частка сягає 97,8. Найбагатші 10 % платників податків в Україні забезпечують 20,2 % загальної суми надходжень з населення, а у США – 70,5. Однак найяскравіша різниця у внеску 1 % найбільш заможних: в Україні внесок цієї

категорії становить 4,4 % загальних надходжень, а у США – 36,7. Причин такої різниці багато, але головними видаються більше поширення практики ухиляння від сплати податків в Україні та відсутність реально прогресивної шкали оподаткування [15]. Дедалі більше майнове розшарування сприятиме подальшому поширенню організованої злочинності.

Обговорення результатів. Як засвідчило наше дослідження, офіційна звітність не відображає закономірних тенденцій до збільшення рівня організованої злочинності в Україні. Вона свідчить тільки про спроможність органів правопорядку виявити очевидні злочини в рамках злочинної діяльності.

Спотворена статистика не дає змоги розробити адекватні заходи протидії цьому виду злочинності. Ця проблема є вельми актуальною й досі не знайшла свого вирішення, хоча у плані заходів щодо реалізації Концепції державної політики у сфері боротьби з організованою злочинністю [11, с. 20] передбачено проведення дослідження з метою визначення масштабів організованої злочинності на національному і регіональному рівні та тенденцій її розвитку.

Висновки. Наведені статистичні дані за останні 10 років відображають насамперед неефективність роботи правоохоронних органів у виявленні законспірованої, замаскованої злочинної діяльності, що здійснюється членами організованих груп і злочинних організацій. Унаслідок цього кримінологічна характеристика сучасного стану організованої злочинності в Україні (рівень, структура, динаміка), складена на базі офіційної звітності, має суттєві обмеження, зумовлені надзвичайно високим рівнем латентності цього негативного явища.

В Україні методика виявлення фактичної організованої злочинності майже нерозроблена, віктимологічні дослідження проводяться, зазвичай, лише у науково-дослідних цілях окремими вченими. Тому з урахуванням цього факту вбачається вкрай важливим проведення на державному рівні комплексних досліджень латентності організованої злочинності, які б будувались на альтернативних джерелах інформації.

Слід звернути увагу також на наступне. За загальною увагою до розробки антикорупційного законодавства і створення нових суб'єктів запобігання корупції, мабуть, забули, що переважна більшість корупційних злочинів вчиняється стійкими злочинними об'єднаннями. Політична корупція взагалі неможлива без змови (співучасті) представників публічної влади, які використовують свої можливості і повноваження з метою отримання особистих чи групових вигод.

Така ситуація потребує серйозної уваги з боку державних органів, які визначають напрями антизлочинної політики в Україні, фахівців у сфері кримінального права і процесу, криміналістів, учених, які досліджують проблеми судочинства і функціонування системи кримінальної юстиції.

Шлях до європейської спільноти для України пов'язаний насамперед із реальним реформуванням системи органів правопорядку і судової гілки влади. Однак без проведення справжніх й успішних реформ у політичній, економічній, соціальній сферах це зробити неможливо.

Список літератури:

1. Dijk, J. The ICVS and Beyond: Developing a Comprehensive Set of Crime Indicators / J. Dijk // International Key issues in Crime Prevention and Criminal Justice : papers in celebration of 25 years of HEUNI. HEUNI. – Helsinki, 2006. Publication Series. – № 50. – P. 129, 135.
2. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю : Закон України від 30.06.1993 № 3341-XII // Відом. Верх. Ради України. – 1993. – № 35. – Ст. 358.
3. Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України: Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 березня 2016 р. [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 16.03.2016 р. № 92/2016. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/922016-19832>.
4. Кулик О. Г. Злочинність в Україні : фактори, тенденції, протидія (2002–2014 рр.) [монографія] / О. Г. Кулик, І. В. Наумова, А. А. Бова; Держ. НДІ МВС України. – Київ : ДНДІ МВС України, 2015. – 362 с.
5. EU Serious and Organised Crime Threat Assessment (SOCTA) [Електронний ресурс]: Report Organised Crime (SOCTA/OCTA) – Режим доступу : <https://www.europol.europa.eu/content/eu-serious-and-organised-crime-threat-assessment-socta>.
6. Аналіз стану здійснення судочинства в 2015 році (за даними судової статистики) [Електронний ресурс] : Веб-сайт Верховного Суду України. – Режим доступу : [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/D7F9F72E78DA88ECC2257F730036F282](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/D7F9F72E78DA88ECC2257F730036F282).
7. Стан здійснення судочинства в Україні у 2015 році [Електронний ресурс] : Веб-сайт Верховного Суду України. – Режим доступу : [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/D17027FCA3B933F6C2257F930027876A](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/D17027FCA3B933F6C2257F930027876A).
8. СБУ затримала рекордну партію героїна – 500 кг (відео) [Електронний ресурс] : Сайт СБУ. – Режим доступу : http://www.sbu.gov.ua/sbu/control/uk/publish/article?jsessionid=AAE68DE159DB0261D3A0966B2F8C6B81.app1?art_id=145839&cat_id=39574.
9. Шостко О. Ю. Аналіз ефективності діяльності системи кримінальної юстиції у сфері протидії організованій злочинності в окремих європейських країнах / О. Ю. Шостко // Проблеми законності. – 2009. – Вип. 101. – С. 176–186.
10. Неапольська політична декларація і Глобальний план дій проти організованої транснаціональної злочинності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_787.
11. Шостко, О. Ю. Мережна організація – сучасна риса організованої злочинності / О. Ю. Шостко // Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. ІВПЗ НАПРН України. – Харків : Право, 2011. – Вип. 22. – С. 34–42.
12. Лунеев В. В. Правовое регулирование общественных отношений – важный фактор предупреждения организованной и коррупционной преступности / В. В. Лунеев // Государство и право. – 2001. – № 5. – С. 107–108.
13. Материали ООН по укреплению законности и упорядочению системы уголовного правосудия // Борьба с преступностью за рубежом. – 2001. – № 19. – С. 40–57.
14. Подільчак О. М. Формування правосвідомості особи через реалізацію соціальної функції кримінального права // Соціальна функція кримінального права: проблеми наукового забезпечення, законотворення та правозастосування : матеріали міжнар. наук.-практ. конфер. 12-13 жовтня 2016 р. – Харків: Право, 2016. – С. 201–204.
15. Україна: глибина нерівності [Електронний ресурс]: газета. – Режим доступу : <http://gazeta.dt.ua/internal/ukrayina-glibina-nerivnosti-.html>.
16. Про затвердження Плану заходів щодо реалізації Концепції державної політики у сфері боротьби з організованою злочинністю : розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.01.2012 р. № 53-р // Урядовий кур'єр. – 2012. – 11 лют. (№ 27). – С. 20.

References:

1. Dijk, J. (2006). The ICVS and Beyond: Developing a Comprehensive Set of Crime Indicators. International Key issues in Crime Prevention and Criminal Justice: papers in celebration of 25 years of HEUNI. HEUNI. Helsinki. Publication Series, 50.

2. Pro orhanizatsijno-pravovi osnovy borot'by z orhanizovanoiu zlochynnistiu: Zakon Ukrainy vid 30.06.1993 № 3341-XII [On the organizational and legal framework to combat organized crime, Law of Ukraine]. (1993). Vidom. Verkh. Rady Ukrainy, 35 [in Ukrainian].

3. Pro Kontseptsiiu rozvytku sektoru bezpeky i oborony Ukrainy: Rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 4 bereznia 2016 roku: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 16.03.2016 r. [On the Concept of the security and defense of Ukraine: The decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated March 4, 2016: Decree of the President of Ukraine 16.03.2016 r. № 92/2016]. president.gov.ua. Retrieved from: <http://www.president.gov.ua/documents/922016-19832> [in Ukrainian].

4. Kulyk O. H., Naumova I. V., Bova A. A. (2015). Zlochynnist v Ukraini: faktory, tendentsii, protydiia (2002-2014 rr.) [Crime in Ukraine: factors, trends, counteraction (2002–2014)]. Kyiv: DNDI MVS Ukrainy [in Ukrainian].

5. EU Serious and Organised Tsrime Threat Assessment (SOTsTA). europol.europa.eu. Report Organised Tsrime (SOTsTA/OTsTA. Retrieved from: <https://vvv.europol.europa.eu/tsonent/eu-serious-and-organised-tsrime-threat-assessment-sotsta>.

6. Analiz stanu zdzijsnennia sudochynstva v 2015 rotsi (za danymy sudovoi statystyky) [Analysis of the administration of justice in 2015 (according to court statistics)]. scourt.gov.ua. Retrieved from: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/D7F9F72E78DA88ECC2257F730036F282](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/D7F9F72E78DA88ECC2257F730036F282) [in Ukrainian].

7. Stan zdiisnennia sudochynstva v Ukraini u 2015 rotsi [The Situation with the administration of justice in Ukraine in 2015]. scourt.gov.ua. Retrieved from: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/D17027FCA3B933F6C2257F930027876A](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/D17027FCA3B933F6C2257F930027876A).

8. SBU zatrymala rekordnu partiiu heroina – 500 kh (video) [Security Service of Ukraine detained a record heroin – 500 kg (Video)]. sbu.gov.ua. Retrieved from: http://www.sbu.gov.ua/sbu/control/uk/publish/article;jsessionid=AAE68DE159DB0261D3A0966B2F8C6B81.app1?art_id=145839&cat_id=39574 [in Ukrainian].

9. Shostko, O.Yu. (2009). Analiz efektyvnosti diyal'nosti systemy kryminal'noyi yustytysi u sferi protydyi orhanizovaniy zlochynnosti v okremykh yevropeys'kykh krayinakh [Analysis of the effectiveness of the criminal justice system in combating organized crime in some European countries]. Problemy zakonnosti – Problems of legality, 101 [in Ukrainian].

10. Neapol's'ka politychna deklaratsiia i Hlobal'nyj plan dij proty orhanizovanoi transnatsional'noi zlochynnosti [Naples Political Declaration and Global Action Plan against Organized Transnational Crime]. zakon3.rada.gov.ua. Retrieved from: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_787 [in Ukrainian].

11. Shostko, O.Yu. (2011). Merezhna orhanizatsiia – suchasna rysa orhanizovanoi zlochynnosti. [Network Organization – a modern feature of organized crime]. Pytannia borot'by zi zlochynnistiu – The issue of combating crime. Kharkiv: Pravo, 22 [in Ukrainian].

12. Luneev, V.V. (2001). Pravovoe rehulyrovanye obschestvennykh otnoshenyj – vazhnyj faktor preduprezhdeniya orhanyzovannoy y korruptsyonnoj prestupnosti [The legal regulation of social relations – an important factor in the prevention of organized crime and corruption]. Hosudarstvo y pravo – State and Law, 5 [in Russian].

13. Materyaly OON po ukrepleniu zakonnosti y uporiadocheniu systemy uholovnoho pravosudyia [Materials of the UN Congress on the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders]. (2001). Borba s prestupnostiu za rubezhom – The Fight against Crime in Abroad, 19 [in Russian].

14. Podil'chak O.M. (2016). Formuvannia pravosvidomosti osoby cherez realizatsiiu sotsial'noi funktsii kryminal'noho prava [Formation of legal consciousness of people through the implementation of the social function of criminal law]. Sotsial'na funktsiia kryminal'noho prava: problemy naukovooho zabezpechennia, zakonotvorennia ta pravozastosuvannia 12-13 zhovtnia 2016 roku – Social function of criminal law: problems of the scientific providing, law creation and law application Oct. 12-13th 2016. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].

15. Ukraina: hlybina nerivnosti [Ukraine: the depth of inequality]. gazeta.dt.ua. Retrieved from: <http://gazeta.dt.ua/internal/ukrayina-glibina-nerivnosti-.html>.

16. Pro zatverdzhennia Planu zakhodiv schodo realizatsii Kontseptsii derzhavnoi polityky u sferi borot'by z orhanizovanoi zlochynnistiu : rozporiadzhennia Kab. Ministriv Ukrainy vid 25.01.2012 № 53-r [On approval of the action plan on implementation of the Concept of state policy in the fight against organized crime : the Cabinet of Ministers of Ukraine of 25.01.2012 № 53]. (2012). Uriadoviy kur'ier – Governmental Courier, 27 [in Ukrainian].

Shostko O. Y., Doctor of Legal Sciences, Full Professor, Professor of Department of Criminology and Penitentiary Law, Yaroslav Mudryi National Law University, Ukraine, Kharkiv.
e-mail: shostkoolena@nula.edu ; ORCID 0000-0001-8433-462X

Current Situation with Organized Crime in Ukraine

The article provides analysis of organized crime in Ukraine for the period from 2006 to 2015. Based on official statistics data it has been revealed that quantitative and qualitative records of crimes, committed by organised groups (OG) and criminal associations (CA), are declining rapidly.

The number of detected OGs and CAs in Ukraine from 2006 to 2015 decreased by 3,5 times, the number of detected criminal individuals decreased threefold. In particular, 466 OGs and CAs were identified in 2006, while in 2015 only 166 were identified.

The number of persons convicted for crimes committed within stable organized structures were as follows: in 2013 – 587 persons, in 2014 – 492 persons and in 2015 – 228 persons. The last figure makes only 0, 2% of the total (both within and outside organized structures) convicted persons in 2015.

In overall the law enforcement agencies identified the following number of OGs and CAs with transnational links in recent years: in 2014 – ten, in 2015 – four, in 10 months in 2016 – four. On average, a criminal group consists of four members. According to official records, during the period of 2014-2015 not a single gram of cocaine and heroin has been confiscated.

The author observed a research of victimologist Jan van Dijk, which demonstrated that in 2003 Ukraine was among 15 countries with the highest levels of organized crime (Composite Organized Crime Index – COCI). Emphasis was made on the limitations of official statistics which does not always adequately reflect the actual level of organized crime.

The aforementioned statistics for the past 10 years reflect the inefficiency of law enforcement agencies in identifying undercover, disguised criminal activity. The author explains the situation by various factors, among them one of the most important is corruption in law enforcement agencies. Comprehensive studies of organized crime latency is suggested to be conducted at the state level.

Keywords: organized group; criminal organization; quantitative and qualitative records of organized crime; latency; combating organized crime.

Надійшла до редколегії 21.11.2016 р.